

REMISS
2007-10-10

Föreskrifter om beräkning av avgifter för investerarskyddet

Remissinstanser:

1. Svenska Fondhandlareföreningen
2. Svenska Bankföreningen

Insättningsgarantinämnden (IGN) har hittills en gång om året tagit ut avgifter för kostnaderna för den löpande administrationen av investerarskyddet.

Enligt 29 § lagen (1999:158) om investerarskydd ska de sammanlagda avgifterna motsvara vad som är nödvändigt för en långsiktig finansiering av skyddet och för att täcka nämndens administrationskostnader.

Insättningsgarantinämnden har utarbetat föreskrifter för beräkning av avgifter för investerarskyddet. Avsikten är bl.a. att bygga upp en fond i storleksordningen 300 miljoner kronor för att finansiera skyddet långsiktigt.

Eventuella synpunkter ska ha kommit in till nämnden **senast den 30 november 2007.**

Per Swahn
Kanslichef

2007-10-10

Promemoria angående förslag till föreskrifter om beräkning av avgifter för investerarskyddet

Syfte med promemorian

Syftet med denna promemoria är att ge en bakgrund till utformningen av förslaget till föreskrifter, att analysera konsekvenser av föreskrifterna och att fästa remissinstansernas uppmärksamhet på vissa frågeställningar.

Grunden för föreskrifterna och retroaktivitetsförbudet

I 29 § lagen (1999:158) om investerarskydd sägs följande:

”De värdepappersinstitut, fondbolag och förvaltningsbolag som tillhör investerarskyddet skall betala avgifter till Insättningsgarantinämnden.

Institutens och bolagens sammanlagda avgifter skall motsvara vad som är nödvändigt för en långsiktig finansiering av skyddet och för att täcka nämndens administrationskostnader. Vid beräkningen av avgiften skall beaktas hur stor andel skyddade tillgångar som finns hos institutet eller bolaget jämfört med samtliga skyddade tillgångar. Avgift som avser nämndens administrationskostnader får emellertid fördelas lika mellan samtliga institut och bolag som tillhör investerarskyddet.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Insättningsgarantinämnden får meddela föreskrifter om hur avgiften skall beräknas.”

I 10 a § förordningen (1996:595) med instruktion för Insättningsgarantinämnden sägs följande:

”Insättningsgarantinämnden skall meddela de föreskrifter som behövs för att beräkna avgiften enligt 29 § lagen (1999:158) om investerarskydd.”

I samband med att ”ex post-modellen” för avgiftsuttag infördes väckte Insättningsgarantinämnden, IGN, hos regeringen frågan om lydelsen av 29 § lagen om investerarskydd kan tolkas så att nämnden är hänvisad till att fondera medel för utbetalning av ersättningar från skyddet. Regeringen tog upp frågan i prop. 1999/2000:107 och angav som sin bedömning att bestämmelsen om långsiktig finansiering av skyddet inte bör ändras. Som skäl för regeringens bedömning anfördes bl.a. följande (s. 20–21):

”När investerarskyddet infördes anförtroddes alltså Insättningsgarantinämnden utformningen av skyddet. Som exempel på hur skyddet skulle kunna utformas

övervägdes fondering av avgiftsmedel, en försäkring vars premie finansierades genom avgifterna samt en möjlighet för nämnden att låna medel i Riksgäldskontoret med återbetalningen finansierad genom avgifterna. Det betonades att alternativen bara var exempel på hur skyddet skulle kunna utformas. (Prop. 1998/99:30 s. 84, 88–90.)

När investerarskyddet infördes angavs också att en utgångspunkt för att bestämma storleken på avgifterna borde vara att de inte skulle vara högre än vad som behövdes för att bygga upp och löpande finansiera systemet. Vidare angavs att det följde redan av investerarskyddsdirektivet att systemets finansiella kapacitet skulle stå i rimlig proportion till institutens åtagande (strecksats 23 i ingressen till investerarskyddsdirektivet). Det fanns därför skäl att i lagen understryka att skyddet på lång sikt varken fick över- eller underfinansieras (prop. 1998/99:30 s. 85). Inte heller i övrigt framgår att avsikten med formuleringen om långsiktighet skulle vara att nämnden skulle vara hänvisad till att fondera medel för skyddets finansiering.

Av vad som sagts framgår att kravet i 29 § andra stycket lagen om investerarskydd på långsiktighet vad avser finansieringen av skyddet inte innebär att avgiftsmedel måste fonderas. Vad som avses är, som nämnts, att skyddet på lång sikt varken får över- eller underfinansieras. Därmed menas att finansieringen inte måste vara i balans vid varje enskild tidpunkt utan den skall vara så över tiden. Detta gäller oavsett vilken finansieringsmetod som Insättningsgarantinämnden väljer att använda sig av.”

Riksdagen delade regeringens bedömning (bet. 2000/01:FiU6).

I skrivelser från Avanza och Nordnet har frågan väckts om IGN:s avgiftsuttag kan innebära ett brott mot retroaktivitetsförbudet. Det bolagen i huvudsak riktar in sin argumentering mot är den situationen att IGN:s förslag till ändrad lagstiftning genomförs och att IGN därefter utfärdar föreskrifter om avgiftsuttag. Vad som nu är aktuellt är att utfärda föreskrifter med stöd av de lagbestämmelser som gällt sedan 1999 (med viss förändring 2004). Avgiftsskyldigheten för instituten och bolagen slås fast i 29 § lagen om investerarskydd och inträdde därmed när lagen trädde i kraft. Detta förhållande påverkas inte av att IGN, utifrån sin bedömning av behovet av långsiktig finansiering av investerarskyddet, hittills endast tagit ut årliga avgifter för att täcka administrationskostnader. Mot bakgrund av detta och vad regeringen uttalat i prop. 1999/2000:107 bör inte föreskrifter om årligt uttag av avgifter med en viss procentsats av skyddade tillgångar för att säkerställa en långsiktig finansiering av investerarskyddet kunna ifrågasättas utifrån retroaktivitetsaspekten, oavsett om avgifterna används för fonduppbyggnad eller för att återbetala lån i Riksgäldskontoret.

Fonduppbyggnad

Som framgår av propositionsцитatet ovan är det viktigt att investerarskyddet på lång sikt varken över- eller underfinansieras. Erfarenheterna av det inträffade ersättningsfallet visar att det är lämpligt att bygga upp en fond för att kunna möta något eller några fall av ungefär samma storlek som det nu inträffade. När fonduppbyggnad diskuterades i samband med att investerarskyddet infördes för snart tio år sedan nämndes 300 miljoner kronor som en lämplig fondstorlek. Även om penningvärde och omfattningen av den verksamhet som omfattas av skyddet har förändrats, skulle ett uttag på cirka 300 miljoner kronor fördelat över en

femårsperiod vara lämpligt. Beloppet skulle räcka till för att täcka kostnaderna för ett par ersättningsfall av samma storleksordning som det inträffade ersättningsfallet. Detta skulle innebära behov av att ta ut avgifter på cirka 60 miljoner kronor årligen inledningsvis. Om inga nya ersättningsfall uppkommer under tiden, kan man efter en tid upphöra med årliga avgiftsuttag (utöver vad som behövs för att täcka de löpande administrationskostnaderna).

Avgiftens storlek

Det är lämpligt att i föreskrifterna ange en högsta procentsats för den årliga avgiften. Beslut om procentsats för avgiftsuttaget ett visst år bör fattas det året med ledning av de uppgifter om skyddade tillgångar som instituten lämnar in.

Hur skall då den högsta procentsatsen kalibreras? Det finns i dag inte några lätt tillgängliga och säkra uppgifter om storleken på skyddade tillgångar hos de berörda instituten. Visserligen skulle IGN med stöd av lagen kunna begära in sådana uppgifter som en del av beredningen av föreskrifterna. IGN bedömer dock att detta dels skulle medföra betydande merarbete med uppgiftsinlämning för instituten, dels innebära fortsatt osäkerhet hos instituten om hur stora avgifterna kan tänkas bli. IGN väljer i stället att remittera ett förslag till föreskrifter som innehåller en högsta procentsats för den årliga avgiften som är beräknad utifrån följande översiktliga bedömningar.

Det finns sannolikt totalt 600 000–700 000 depåer. Av dessa är sannolikt endast någon enstaka procent sådana depåer för kunders räkning, där antalet slutkunder är okänt. Beloppsmässigt är dock sådana depåer mycket stora.

Ett räkneexempel visar följande.

Antag att det finns 600 000 ”vanliga” depåer.

Antag att dessa har genomsnittsbeloppet 200 000 kronor i skyddade tillgångar.

Antag att det finns 10 000 depåer för okända kunders räkning.

Antag att dessa tas upp med 2,5 miljoner kronor vardera (se vidare nedan).

$$600\,000 * 0,2 \text{ mnkr} = 120\,000 \text{ mnkr}$$

$$10\,000 * 2,5 \text{ mnkr} = 25\,000 \text{ mnkr}$$

$$120\,000 \text{ mnkr} + 25\,000 \text{ mnkr} = 145\,000 \text{ mnkr}$$

Övriga skyddade tillgångar (9 § 2. och 3. i förslaget till föreskrifter) är sannolikt små i förhållande de skyddade tillgångarna i depåer. Antag mot denna bakgrund att de totala skyddade tillgångarna är 150 miljarder kronor. Detta belopp är väsentligt lägre än det sammanlagda depåvärdet i alla institut. Anledningen är den beloppsbegränsning för varje investerare som gäller vid beräkningen av skyddade tillgångar.

För att få in 60 miljoner kronor på basen 150 000 miljoner kronor krävs ett uttag på 0,04 %. Det kan utifrån detta räkneexempel vara lämpligt att bestämma det högsta årliga avgiftsuttaget till 0,05 % av skyddade tillgångar. Det skulle innebära en maximal årlig avgift (utöver avgiften för att täcka administrationskostnader) på 125 kronor per kund (250 000 kr * 0,05 %).

Depåer för okända kunders räkning

I den tidigare remitterade promemorian "Beräkning av avgifter vid ersättningsfall inom investerarskyddet" (2006-06-08) föreslogs att depåer för okända kunders räkning skulle tas upp med högst 250 000 kronor, alltså ett renodlat ytterlighetsalternativ med antagandet att det bara finns en slutkund. Det andra ytterlighetsalternativet är att ta upp hela depåvärdet som skyddade tillgångar med antagandet att det finns många slutkunder som alla har 250 000 kronor i värde på sina tillgångar.

IGN väljer i det remitterade förslaget till föreskrifter en modell, som innebär ett försök till en mer realistisk schablonberäkning av antalet slutkunder i sådana depåer. Det förefaller troligt att de stora depåerna, som främst utländska kunder innehar för sina kunders räkning, har ett begränsat antal större investerare som slutkunder. Antalet utländska småsparare som på detta sätt direktäger svenska värdepapper kan bedömas vara litet. Det kan mot denna bakgrund vara rimligt att för depåer för okända slutkunders räkning sätta ett högsta belopp på 2,5 miljoner kronor för skyddade tillgångar, utifrån antagandet att det finns 10 slutkunder som alla har minst 250 000 kronor i skyddade tillgångar.

Värdet av order avseende finansiella instrument som utförs på kunders uppdrag

I den tidigare remitterade promemorian "Beräkning av avgifter vid ersättningsfall inom investerarskyddet" (2006-06-08) föreslogs att köp och försäljning i kommission och för egen räkning av finansiella instrument som institutet eller bolaget inte förvarar i depå skulle ingå i beräkningen av skyddade tillgångar. Det framfördes inga invändningar mot förslaget från remissinstanserna. I det nu remitterade förslaget till föreskrifter finns motsvarande förslag delvis med som 9 § 3. Benämningen är nu ändrad till "order avseende finansiella instrument som utförts på samma investerares uppdrag" för att ansluta till lydelsen av 2 kap. 1 § 2. lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden.

IGN önskar vid remissbehandlingen få följande frågeställningar belysta.

- Är det möjligt att till rimliga kostnader för uppgiftslämnaren lämna uppgifter enligt 9 § 3.?
- Är det nödvändigt att ha med 9 § 3. för att få en fullständig beräkning av de skyddade tillgångarna, eller ger 9 § 1. och 2. ett tillräckligt underlag som grund för avgiftsberäkningen?
- Är i så fall omfattningen av en dags handel ett lämpligt mått på vad som kan bli ersättningsfall inom investerarskyddet, eller är det mer korrekt att mäta summan av handeln under flera handelsdagar för att täcka in hela avvecklingscykeln för värdepappersaffärer?

Riksgäldskontorets författningssamling

Utgivare:

RGKFS 2007:X

Insättningsgarantinämndens föreskrifter om beräkning av avgifter för investerarskyddet

beslutade den x december 2007.

Insättningsgarantinämnden föreskriver följande med stöd av 10 a § förordningen (1996:595) med instruktion för Insättningsgarantinämnden.

Tillämpningsområde och definitioner

1 § I föreskrifterna anges hur avgifter för investerarskyddet ska beräknas och vilka uppgifter om skyddade tillgångar som de värdepappersinstitut, fondbolag och förvaltningsbolag som tillhör investerarskyddet ska lämna in till Insättningsgarantinämnden.

2 § I föreskrifterna används samma definitioner som i lagen (1999:158) om investerarskydd.

Vilka som ska betala avgifter och lämna uppgifter om skyddade tillgångar

3 § Alla värdepappersinstitut, fondbolag och förvaltningsbolag som tillhör investerarskyddet ska betala avgifter och lämna uppgifter om skyddade tillgångar så som anges i dessa föreskrifter.

Avgifter

4 § Alla institut och bolag ska betala en lika stor årlig fast avgift för att täcka de löpande administrationskostnaderna för investerarskyddet. Insättningsgarantinämnden fastställer den årliga fasta avgiften senast den 30 april.

5 § För att säkerställa en långsiktig finansiering av investerarskyddet ska instituten och bolagen utöver den årliga fasta avgiften betala en årlig rörlig avgift, som grundas på storleken på de skyddade tillgångarna. Den årliga rörliga avgiften får uppgå till högst 0,05 procent av de skyddade tillgångarna. Insättningsgarantinämnden fastställer den årliga rörliga avgiften senast den 30 april.

6 § Insättningsgarantinämnden kan för ett visst år besluta att rörlig avgift inte ska tas ut.

7 § Om ett institut eller bolag har tillhört investerarskyddet endast en del av ett kalenderår, ska de årliga avgifterna för det året fastställas med hänsyn till den tid institutet eller bolaget har tillhört investerarskyddet.

8 § Insättningsgarantinämnden skickar så snart som möjligt efter det att avgiften har fastställts faktura till instituten och bolagen. Instituterna och bolagen ska betala avgiften inom 30 dagar efter fakturadatum.

Skyddade tillgångar

9 § Skyddade tillgångar för ett institut eller bolag utgörs av summan för samtliga investerare, dock högst 250 000 kronor för varje investerare, av

1. marknadsvärdet den 31 december av de finansiella instrument som institutet eller bolaget förvarar för en investerares räkning,
2. värdet den 31 december av de medel institutet eller bolaget har tagit emot med redovisningsskyldighet för samma investerares räkning, och
3. värdet av de order avseende finansiella instrument som utförts på samma investerares uppdrag under årets sista bankdag och som avser instrument som institutet eller bolaget inte förvarar för investerarens räkning,

10 § De medel som institutet eller bolaget har tagit emot med redovisningsskyldighet och som omfattas av insättningsgaranti enligt lagen (1995:1571) om insättningsgaranti ska inte räknas in i de skyddade tillgångarna.

11 § Om ett institut eller bolag har tagit emot finansiella instrument eller medel med redovisningsskyldighet för en investerares räkning, och investeraren har lämnat över instrumenten eller medlen för investerarens egna kunders räkning, gäller följande.

1. För de slutliga kunder som är kända av institutet eller bolaget tas det sammanlagda värdet enligt 9 § 1–3 upp, dock högst med 250 000 kronor för varje slutlig kund.
2. Om de slutliga kunderna är okända av institutet eller bolaget tas det sammanlagda värdet enligt 9 § 1–3 upp, dock högst med 2 500 000 kronor för varje investerare.

12 § Varje institut och bolag ska senast den 1 mars till Insättningsgarantinämnden lämna in uppgift om skyddade tillgångar vid utgången av närmast föregående år.

13 § Till uppgiften enligt 12 § ska fogas ett intyg av institutets eller bolagets revisorer att lämnade uppgifter är korrekta.

Dessa föreskrifter träder i kraft den 1 januari 2008 och tillämpas första gången för avgifter som grundas på de skyddade tillgångarna vid utgången av år 2008.

BO LUNDGREN

Per Swahn